

Luật pháp bảo vệ sự an toàn cho chúng ta.
Hãy để chúng tôi bảo vệ sự an toàn cho bạn.

Ấn bản lần thứ hai
2026

CẨM nang về Luật Scotland

Một dự án hợp tác với Sinh viên ngành Dịch vụ Pháp lý hệ HND của New College Lanarkshire, Fearless (Crimestoppers), Hội đồng Người tị nạn Scotland, Chính phủ Scotland và Cảnh sát Scotland.

Lời cảm ơn

Việc xuất bản cuốn sách nhỏ này sẽ không thể thực hiện được nếu thiếu đi sự đóng góp và hỗ trợ từ những đơn vị sau đây:

New College Lanarkshire

Chính phủ Scotland

Cảnh sát Scotland

Hội đồng Người tị nạn Scotland

Fearless (Thuộc Crimestoppers)

Xin gửi lời cảm ơn đặc biệt tới:

Ngài Mulholland C.B.E., K.C., Thượng nghị sĩ thuộc Hội đồng Tư pháp.

Sinh viên ngành Dịch vụ Pháp lý hệ HND:

- Samantha McCaig
- Tamara Sanchez Fernandez
- Maksymilian McCormick

Chúng tôi chào mừng các bạn đến với đất nước của chúng tôi và chúc các bạn mọi điều tốt đẹp nhất với cuộc sống mới tại Scotland.

Lời nói đầu

“Khi còn là Cán bộ Pháp lý, tôi đã làm việc với các sinh viên luật tại New College Lanarkshire. Một trong những dự án mà chúng tôi đã thực hiện là một cuốn sách nhỏ giải thích Luật pháp Scotland bằng ngôn ngữ đơn giản, nhằm tạo điều kiện để cuốn sách này được dịch sang nhiều ngôn ngữ khác nhau, phục vụ cho những người đang tìm kiếm quy chế tị nạn và những người tị nạn. Sáng kiến này đã nhận được sự hỗ trợ từ Hội đồng Người tị nạn Scotland, Cảnh sát, Văn phòng Hoàng gia và Cơ quan Công tố, cũng như Chính phủ Scotland. Việc đây là một sáng kiến có tầm quan trọng cao đã được thể hiện qua sự hiện diện của Thủ hiến tại một hội nghị ở Hampden Park, Glasgow, khi bà đề cập đến sáng kiến này trong bài phát biểu của mình.

Tôi biết rằng các sinh viên, những người đã thực hiện phiên bản đầu tiên, đã làm việc rất chăm chỉ để tạo ra một cuốn sách nhỏ đẳng cấp hàng đầu, dễ đọc, dễ hiểu và tất nhiên là chính xác về mặt pháp lý. Cuốn sách nhỏ này đã được chính những người tị nạn đánh giá rất cao và sử dụng. Hai thầy phụ đạo Eleanor và Ciaran đã dồn hết tâm huyết vào cuốn sách nhỏ này khi làm việc cùng các sinh viên luật. Cả hai thầy đều đã qua đời, và họ được mọi người vô cùng thương nhớ.

Tất nhiên, pháp luật luôn vận động, không ngừng được cập nhật và bổ sung; chính vì vậy, ấn bản thứ hai của cuốn sách nhỏ này là vô cùng cần thiết. Cuốn sách nhỏ mới nhất do các sinh viên luật biên soạn đã cập nhật các quy định pháp luật và mở rộng thêm các chủ đề có trong phiên bản đầu tiên. Tôi tự hào về họ vì những nỗ lực giúp đỡ những người gặp khó khăn, những người cần được giúp đỡ trong cuộc sống vào đúng thời điểm họ cần nhất.

Cuốn sách nhỏ này là một sự tôn vinh đối với công trình tiên phong mà cả thầy Eleanor và thầy Ciaran đã thực hiện khi biên soạn cuốn sách nhỏ đầu tiên. Tôi tán thành và khuyến nghị sử dụng nó.

Ngài Mulholland C.B.E., K.C., Thượng nghị sĩ thuộc Hội đồng Tư pháp

Mục lục

Gia đình.....	7
Hôn nhân và Chung sống dân sự.....	7
Ly hôn.....	7
Trách nhiệm của cha mẹ.....	8
Bạo lực gia đình.....	9
Rình rập.....	10
Mang thai và Phá thai.....	10
Lạm dụng dựa trên danh dự.....	11
Cắt bỏ bộ phận sinh dục nữ (Female Genital Mutilation, FGM).....	11
Nhà ở.....	12
Thuê nhà.....	12
Đuổi khỏi nơi ở.....	12
Hỗ trợ từ Chính quyền địa phương.....	14
Sức khỏe tâm thần.....	16
Sinh, Tử, Hôn nhân.....	16
Luật tại nhà.....	17
Rượu bia.....	17
Hút thuốc và Hút thuốc điện tử.....	17
Giấy phép truyền hình.....	18
Vay tiền.....	19
Luật đi đường.....	20
Hành vi phản xã hội.....	20
Trật tự công cộng – Duy trì sự yên tĩnh.....	20
Xả rác – Giữ gìn đường phố sạch đẹp.....	20
Hành vi khiếm nhã nơi công cộng.....	20
Chặn và khám xét.....	21

Sử dụng mặt đường.....	21
Luật lái xe.....	22
Ai được lái xe?	22
Giấy phép lái xe của bạn	22
Giấy tờ xe.....	23
Các quy tắc an toàn khi tham gia giao thông	25
Luật về lái xe sau khi uống rượu	26
Các vi phạm giao thông đường bộ tại Scotland.....	28
Xe đạp điện và xe tay ga điện	29
Luật tại nơi làm việc.....	31
Quyền của bạn.....	31
Sa thải	31
Sức khỏe và Sự an toàn	32
Bình đẳng và Phân biệt đối xử	32
Hợp đồng lao động	32
Nạn nhân của tội ác.....	34
Quyền của bạn với tư cách là nạn nhân.....	34
Vũ khí nóng.....	36
Độ tuổi chịu trách nhiệm hình sự tại Scotland.....	37
Các tội phạm tình dục	38
Hiếp dâm.....	38
Tấn công tình dục	38
Cưỡng ép tình dục.....	38
Các hành vi phạm tội đối với trẻ em	38
Lạm dụng tình dục qua hình ảnh.....	38
Hành vi nhìn trộm và giao tiếp khiếm nhã	39

Tổng tiền bằng hình ảnh nhạy cảm	39
Tội phạm thù ghét	45
Ma túy.....	47
Rửa tiền.....	47
Tội phạm mạng	48
Các luật liên quan đến động vật.....	49
Cán bộ thực thi pháp luật	51
Cảnh sát.....	51
Cán bộ Nhập cư.....	52
Bạn cần giúp đỡ ngay bây giờ?	53

Gia đình

Hôn nhân và Chung sống dân sự

Bất kỳ ai trên 16 tuổi đều có thể kết hôn hoặc chung sống dân sự. Điều này bao gồm các cặp đôi khác giới và cùng giới.

Việc kết hôn với nhiều hơn một người cùng một lúc là bất hợp pháp.

Việc sắp đặt các cuộc hôn nhân cưỡng ép là bất hợp pháp; tại Scotland, mọi người kết hôn hoàn toàn dựa trên ý chí tự do của chính mình và với người mà họ lựa chọn, đồng thời tất cả các cuộc hôn nhân đều phải được đăng ký, bao gồm các cuộc hôn nhân theo nghi thức tôn giáo.

Hôn nhân cưỡng ép không được nhầm lẫn với hôn nhân sắp đặt. Trong một cuộc hôn nhân sắp đặt, mặc dù các gia đình đóng vai trò chủ đạo trong việc lựa chọn bạn đời, cuộc hôn nhân vẫn diễn ra với sự đồng thuận của cả hai bên.

Trong các cuộc hôn nhân cưỡng ép, một hoặc cả hai vợ chồng không đồng thuận với cuộc hôn nhân đó, hoặc sự đồng thuận là do ép buộc mà có. Độ tuổi có thể là một yếu tố, và một số cuộc hôn nhân ép buộc có liên quan đến trẻ em và thanh thiếu niên.

Ly hôn

Nếu bạn không còn muốn duy trì cuộc hôn nhân, bạn có thể ly hôn trong một số trường hợp nhất định. Các trường hợp này bao gồm ngoại tình, hành vi thiếu hợp lý, hoặc việc các bạn đã sống ly thân trong một khoảng thời gian nhất định.

Nếu bạn có con, thì các thỏa thuận về việc thăm con đối với cả cha và mẹ phải được thống nhất trước khi ly hôn. Vui lòng tìm kiếm tư vấn pháp lý để được hỗ trợ giải quyết các vấn đề này.

Trách nhiệm của cha mẹ

Theo luật pháp Scotland, quyền của trẻ em được bảo vệ. Đây là tất cả những điều giúp trẻ em sống khỏe mạnh, hạnh phúc và an toàn, và thuộc về tất cả trẻ em dưới 18 tuổi. Quyền trẻ em được quy định trong Công ước Liên Hợp Quốc về Quyền trẻ em (United Nations Convention on the Rights of the Child, UNCRC). Là cha mẹ, bạn phải tôn trọng các quyền của con mình, đồng thời chịu trách nhiệm về sức khỏe, sự an toàn và việc giáo dục con. Không nên bỏ trẻ em lại một mình hoặc không có người giám sát trong khoảng thời gian có khả năng gây ra những đau khổ hoặc tổn thương không đáng có; và do mỗi trẻ đều phát triển theo cách riêng, việc này sẽ phụ thuộc vào năng lực đang phát triển của trẻ trong việc ứng phó với bất kỳ tình huống khẩn cấp tiềm ẩn nào có thể xảy ra. Không nên để trẻ nhỏ một mình vào bất cứ lúc nào.

Tại Scotland, trẻ em có các quyền giống như người lớn trong các vấn đề liên quan đến hành vi hành hung - điều này có nghĩa là việc đánh con cái là hành vi bất hợp pháp tại Scotland, ngay cả khi không để lại dấu vết hay thương tích nào. Điều này bao gồm việc đấm, đá, xô đẩy hoặc bất kỳ hình thức tấn công thể xác nào khác, cũng như việc sử dụng các đồ vật hay vũ khí, hoặc đe dọa thực hiện những hành vi đó, nhằm gây ra sự sợ hãi hoặc hoang mang. Việc đánh trẻ gây tổn hại cả về thể chất lẫn tinh thần, và sẽ ảnh hưởng đến trẻ trong cả ngắn hạn lẫn lâu dài trong cuộc đời.

Với tư cách là phụ huynh, bạn có trách nhiệm pháp lý đảm bảo rằng con mình được giáo dục, thông qua việc cho con đến trường hoặc bằng các phương thức khác (chẳng hạn như giáo dục tại nhà). Một khi bạn đã đăng ký cho con theo học tại trường, pháp luật quy định rằng trẻ phải đến trường, trừ phi bạn được sự cho phép từ cơ quan giáo dục để cho trẻ thôi học. Nếu trẻ vắng mặt mà không có lý do chính đáng, cha mẹ có thể phải đối mặt với các biện pháp pháp lý, bao gồm cả việc bị truy tố.

Thông tin thêm có tại đây:

[Đi học: Hướng dẫn dành cho phụ huynh - gov.scot](https://www.gov.scot/topics/education/parents)

Bạo lực gia đình

Bạo lực gia đình là hành vi mà một người, vốn là bạn đời hoặc bạn đời cũ của người khác, gây tổn hại cho người đó về mặt thể chất, tinh thần, tình dục hoặc cảm xúc. Đó có thể là các cặp đôi cùng giới hoặc khác giới, và có thể là nam với nữ hoặc nữ với nam; họ không nhất thiết phải sống chung một nhà để trải nghiệm điều này.

Bạo lực gia đình có thể bao gồm:

- Bị đe dọa
- Gọi tên xúc phạm
- Kiểm soát những gì bạn làm, nơi bạn đi và người bạn trò chuyện cùng.
- Lạm dụng tài chính
- Đe dọa con cái hoặc thú cưng của bạn
- Không được phép gặp gỡ bạn bè và gia đình
- Buộc tội bạn ngoại tình
- Đe dọa công khai xu hướng tính dục của bạn
- Chia sẻ, hoặc đe dọa chia sẻ, những hình ảnh nhạy cảm của bạn với gia đình, bạn bè hoặc đồng nghiệp.
- Bị đánh, đá, đâm, hoặc bị đánh bằng các đồ vật hay vũ khí, hoặc bị ném các đồ vật hay vũ khí vào người.
- Hiếp dâm, bị ép buộc thực hiện các hành vi tình dục

Cảnh sát sẽ xử lý nghiêm túc mọi báo cáo về bạo lực gia đình. Đạo luật Bạo lực Gia đình (Scotland) năm 2018 được ban hành nhằm bảo vệ sự an toàn và phúc lợi của nạn nhân cùng gia đình họ. Không ai được phép kiểm soát bạn đời của mình dưới bất kỳ hình thức nào, cho dù là về mặt cảm xúc, thể xác, tình dục hay tài chính, bao gồm cả việc giam hãm họ ngay trong chính ngôi nhà. Cần khẳng định rằng mọi cá nhân cư trú tại Scotland đều có ý chí tự do; và nếu một người bị phát hiện kiểm soát ý chí tự do này, hành vi đó sẽ bị coi là một tội phạm hình sự. Mọi người, bất kể giới tính hay bản dạng giới, đều có quyền tự kiểm tiền và sống một cuộc đời bình yên, không sợ hãi. Đạo luật này bảo vệ mọi giới tính và bản dạng tình dục, bao gồm cả cộng đồng LGBTQI+.

Người bị xác định là chịu trách nhiệm về hành vi bạo lực gia đình có thể bị tạm giữ và bị truy tố trước tòa. Các trường hợp nghiêm trọng có thể dẫn đến án tù.

Rình rập

Hai hoặc nhiều hành vi hướng tới một nạn nhân, gây ra, có chủ đích gây ra, hoặc trong đó hành vi của thủ phạm thể hiện sự coi thường đối với việc liệu hành vi đó có khiến nạn nhân phải chịu đựng nỗi sợ hãi và sự hoảng loạn hay không.

Các hành vi rình rập bao gồm:

- Theo dõi ai đó
- Liên hệ hoặc cố gắng liên hệ với một người bằng bất kỳ phương tiện nào.
- Đăng tải tài liệu về một người mà không có sự đồng ý của họ.
- Giám sát điện thoại, Internet, email hoặc các hình thức liên lạc khác của người khác.
- Lảng vảng tại nơi công cộng hoặc tư nhân
- Xâm phạm tài sản của người khác
- Để lại những món quà hoặc lời nhắn không mong muốn cho ai đó
- Theo dõi hoặc rình mò ai đó

Nếu bạn cho rằng mình đang bị rình rập hoặc bị quấy rối, vui lòng báo cáo cho Cảnh sát Scotland. Bạn có thể thực hiện việc này tại đồn cảnh sát địa phương, bằng cách gọi số 101, báo cáo trực tuyến, hoặc gọi số 999 nếu là trường hợp khẩn cấp. Bạn có thể truy cập Mẫu đơn Báo cáo Hành vi Rình rập trực tuyến để báo cáo một vụ việc rình rập đã xảy ra tại Scotland. Đường link mẫu đơn trực tuyến: www.scotland.police.uk/secureforms/c3

Mang thai và Phá thai

Bạn có thể tìm thấy thông tin chi tiết hơn về việc mang thai tại www.readysteadybaby.org.uk, hoặc liên hệ với NHS qua số 111, hay liên hệ với phòng khám bác sĩ tại địa phương sau khi bạn đã đăng ký với họ.

Phá thai tại Scotland là hợp pháp; đây là quyền lựa chọn của mỗi cá nhân, đồng thời khẳng định rằng họ có quyền đối với chính cơ thể và ý chí tự do của mình. Việc chấm dứt thai kỳ đến tuần thứ 24 là hợp pháp, với sự đồng ý của hai bác sĩ độc lập. Việc chấm dứt thai kỳ phải được thực hiện tại các bệnh viện hoặc trung tâm được phê duyệt, thuộc sự quản lý của NHS.

Bạn không thể chấm dứt thai kỳ tại đất nước này nếu không có sự tư vấn của bác sĩ đã đăng ký hành nghề. NHS chịu sự ràng buộc về tính bảo mật; do đó, sẽ không có ai biết về các lựa chọn của bạn.

Lạm dụng dựa trên danh dự

Lạm dụng dựa trên danh dự là một thuật ngữ dùng để mô tả một tội phạm hoặc sự việc đã, hoặc có thể đã, được thực hiện nhằm bảo vệ hoặc gìn giữ danh dự được nhìn nhận của gia đình và/hoặc cộng đồng. Những kẻ thực hiện các "tội ác vì danh dự" làm vậy bởi họ tin rằng nạn nhân đã mang lại nỗi ô nhục cho gia đình hoặc cộng đồng. Cảnh sát sẽ xử lý mọi báo cáo về loại tội phạm này một cách rất nghiêm túc và sẽ tiến hành điều tra kỹ lưỡng. Mọi hành vi bạo lực sẽ bị xử lý thích đáng và có thể bị truy tố.

Cắt bỏ bộ phận sinh dục nữ (Female Genital Mutilation, FGM)

Cắt bỏ bộ phận sinh dục nữ đề cập đến các thủ thuật làm thay đổi hoặc gây tổn thương cho bộ phận sinh dục nữ vì những lý do phi y tế. Điều này vô cùng đau đớn và có thể dẫn đến những vấn đề sức khỏe nghiêm trọng, cả trong quá trình thực hiện thủ thuật lẫn sau này trong cuộc đời. Điều này là bất hợp pháp tại Vương quốc Anh, và việc sắp xếp để thực hiện điều này ở nước ngoài cũng là bất hợp pháp.

Nếu bạn là nữ và đã thực hiện thủ thuật này trước khi nhập cảnh vào Scotland, đồng thời đang gặp phải tình trạng đau đớn hoặc các vấn đề sức khỏe, xin vui lòng tham khảo ý kiến bác sĩ để được hỗ trợ mà không phải chịu bất kỳ sự phán xét nào.

Nhà ở

Thuê nhà

Bạn có thể chọn tự tìm một ngôi nhà để thuê. Khi bạn tìm được một ngôi nhà và bắt đầu trả tiền thuê, bạn sẽ được gọi là "người thuê nhà", còn người hoặc tổ chức mà bạn thuê nhà của họ được gọi là "chủ nhà". Kèm theo đó là nhiều quyền lợi của người thuê nhà. Trước hết, việc bạn phải trả tiền đặt cọc cho chủ nhà là điều rất phổ biến. Đây là một khoản tiền được giữ lại cho đến khi kết thúc thời hạn thuê nhằm chi trả cho bất kỳ hư hỏng hoặc chi phí sửa chữa nào. Khoản tiền đặt cọc của bạn **BẮT BUỘC** phải được chủ nhà gửi vào một Chương trình Bảo vệ Tiền đặt cọc Thuê nhà, nhằm bảo vệ khoản tiền này cho đến khi đến hạn hoàn trả. Chủ nhà của bạn phải cung cấp cho bạn các thông tin chi tiết sau đây liên quan đến khoản tiền đặt cọc của bạn:

- Địa chỉ của bất động sản cho thuê
- Họ đã trả bao nhiêu tiền đặt cọc, và bạn nhận được khoản đó khi nào?
- Ngày bạn nộp khoản tiền đó vào một chương trình
- Tên và thông tin liên hệ của chương trình
- Việc bạn đã đăng ký là chủ nhà, hoặc đã nộp đơn đăng ký.
- Khi nào bạn muốn giữ lại một phần hoặc toàn bộ khoản tiền đặt cọc khi kết thúc thời hạn thuê.

Nếu bạn chấm dứt hợp đồng thuê nhà, chủ nhà phải thông báo cho bạn biết nếu họ có ý định giữ lại một phần tiền đặt cọc. Nếu bạn không đồng ý với điều này, hãy thử thương lượng với chủ nhà; nếu không thành công, bạn có thể khiếu nại lên chương trình mà chủ nhà đã gửi khoản tiền đặt cọc của bạn vào đó.

Đuổi khỏi nơi ở

Chủ nhà không thể đuổi bạn đi mà không có lý do. Để bắt đầu quy trình đuổi khỏi nơi ở, Chủ nhà của bạn **PHẢI**:

Gửi cho bạn thông báo phải dọn đi bao gồm các nội dung sau:

- Rằng bạn phải rời khỏi nơi thuê nhà
- Lý do bạn bị yêu cầu dọn đi – được gọi là ‘căn cứ đuổi khỏi nơi ở’

- Khoảng thời gian họ dành cho bạn để chuyển đi – được gọi là ‘thời hạn báo trước’.

Thông báo cho bạn về thời hạn báo trước

Thời hạn thông báo mà bạn được nhận phụ thuộc vào lý do đuổi khỏi nơi ở và thời gian bạn đã sinh sống tại bất động sản đó. Thời hạn này sẽ là một trong hai trường hợp:

- 28 ngày (4 tuần)
- 84 ngày (12 tuần)

Chủ nhà của bạn phải sử dụng một trong các căn cứ sau:

1. Chủ nhà của bạn có ý định bán bất động sản đó
2. Bất động sản đó sẽ được bán bởi bên cho vay thế chấp
3. Chủ nhà của bạn dự định tân trang lại bất động sản
4. Chủ nhà của bạn dự định cư ngụ tại bất động sản đó
5. Thành viên trong gia đình của chủ nhà có ý định chuyển đến cư ngụ tại bất động sản này
6. Chủ nhà của bạn có ý định sử dụng bất động sản này cho các mục đích phi dân cư
7. Bất động sản này được yêu cầu vì lý do tôn giáo
8. Bạn đã không còn là, hoặc đã không trở thành nhân viên của chủ nhà
9. Bạn không còn cần chỗ ở có hỗ trợ nữa
10. Bạn không còn cư ngụ tại bất động sản này nữa.
11. Bạn đã vi phạm một điều khoản trong hợp đồng thuê nhà.
12. Bạn đang nợ tiền thuê nhà quá 3 tháng liên tiếp.
13. Bạn có tiền án hình sự có liên quan
14. Bạn đã có hành vi phản xã hội có liên quan
15. Bạn đã để một người có tiền án hình sự hoặc có hành vi phản xã hội có liên quan gắn liền với bất động sản này
16. Chủ nhà của bạn đã bị từ chối hoặc thu hồi đăng ký
17. Giấy phép HMO của chủ nhà của bạn đã bị thu hồi hoặc bị từ chối gia hạn
18. Một thông báo pháp lý về tình trạng quá đông người ở đã được gửi đến chủ nhà của bạn.

Điều quan trọng cần lưu ý là căn cứ này chỉ có thể được áp dụng trong những trường hợp nhất định, được quy định tại: <https://www.mygov.scot/tenant-eviction/private-residentialtenancy>

Hỗ trợ từ Chính quyền địa phương

Mọi chính quyền địa phương đều có thể hỗ trợ bạn nếu bạn đang gặp khó khăn trong việc tìm kiếm nhà ở. Trước tiên, bạn phải đảm bảo rằng mình liên hệ đúng cơ quan có thẩm quyền. "Cơ quan có thẩm quyền" chính là hội đồng tại địa phương của bạn. Ví dụ, nếu bạn đang ở Edinburgh, cơ quan chính quyền địa phương của bạn sẽ là "Hội đồng Thành phố Edinburgh".

Nếu được cấp "giấy phép cư trú", bạn sẽ được tiếp cận các khoản công quỹ. Điều này sẽ cho phép bạn:

- Xin trợ cấp nếu bạn không có tiền để trang trải cuộc sống
- Xin hỗ trợ dành cho người vô gia cư nếu bạn không có nơi cư trú

Bạn có thể nộp đơn xin hỗ trợ nhà ở cho người vô gia cư bằng cách đến hội đồng địa phương, hoặc liên hệ với họ trực tuyến hay qua điện thoại. Nếu bạn cần hỗ trợ về vấn đề vô gia cư trong trường hợp khẩn cấp, hãy tham khảo trang thông tin của Shelter Scotland về sự hỗ trợ khẩn cấp dành cho người vô gia cư từ hội đồng. Sau khi nộp đơn xin hỗ trợ dành cho người vô gia cư, hội đồng sẽ đánh giá hoàn cảnh của bạn để quyết định hình thức hỗ trợ sẽ cung cấp cho bạn. Bạn có quyền được Hội đồng địa phương xem xét đơn xin hỗ trợ nhà ở cho người vô gia cư của mình, và được cung cấp văn bản xác nhận về kết quả xem xét đó. Khi bạn trình báo về một người vô gia cư với một hội đồng địa phương, họ không được yêu cầu bạn trình báo với một hội đồng địa phương khác.

Để biết thêm thông tin, vui lòng truy cập trang web của chính quyền địa phương hoặc truy cập:

<https://scottishrefugeecouncil.org.uk/housing/#Yourrights>

Lưu ý quan trọng

Nếu bạn đang sinh sống tại một bất động sản mà bạn phải trả tiền thuê, bạn phải đảm bảo rằng mình đã thực hiện những điều sau:

- Nộp thuế hội đồng, việc này có thể thực hiện trực tuyến hoặc bằng cách liên hệ với chính quyền địa phương của bạn.
- Đóng phí giấy phép truyền hình nếu bạn sở hữu một chiếc TV có thể truy cập bất kỳ kênh truyền hình trực tiếp nào, chẳng hạn như BBC.

Sức khỏe tâm thần

Nếu ai đó đang tìm kiếm sự hỗ trợ liên quan đến sức khỏe tâm thần, họ có thể nhận được sự hỗ trợ thông qua NHS.(111) và các cơ quan bên thứ ba. Nếu cần hỗ trợ khẩn cấp, Dịch vụ Cứu thương Scotland (**999**) phản hồi những người đang gặp khủng hoảng sức khỏe tâm thần.

Nếu một người đang gặp khủng hoảng sức khỏe tâm thần tại nơi công cộng và cần được chăm sóc hoặc điều trị ngay lập tức, Đạo luật Sức khỏe Tâm thần (Chăm sóc và Điều trị) (Scotland) năm 2003 cho phép cảnh sát tạm giữ người đó và đưa họ đến một nơi an toàn để được đánh giá y tế. Thông thường, đây sẽ là một bệnh viện.

Sinh, Tử, Hôn nhân

Mọi ca sinh phải được đăng ký với hội đồng địa phương trong vòng 21 ngày, và mọi ca tử vong phải được đăng ký trong vòng 8 ngày. Các cuộc hôn nhân phải được đăng ký trong vòng 29 ngày.

Luật tại nhà

Rượu bia

Tại Scotland, bạn được phép mua và uống rượu theo quy định của pháp luật nếu bạn từ 18 tuổi trở lên. Việc mua rượu cho bất kỳ ai dưới 18 tuổi là bất hợp pháp. Tại nhiều cửa hàng và quán rượu, bạn có thể sẽ được yêu cầu xuất trình giấy tờ tùy thân nếu bề ngoài trông có vẻ dưới 25 tuổi. Các loại giấy tờ tùy thân được chấp nhận bao gồm hộ chiếu, giấy phép lái xe của Vương quốc Anh, hoặc thẻ Young Scot có logo PASS. Scotland có một đạo luật gọi là định giá đơn vị tối thiểu. Đạo luật này đảm bảo rằng rượu không thể được bán với mức giá quá thấp, nhằm giảm thiểu các vấn đề liên quan đến rượu và bảo vệ sự an toàn cho người dân. Bạn được phép uống rượu tại nhà, cũng như tại các quán rượu hoặc nhà hàng có giấy phép. Tuy nhiên, tại một số thị trấn hoặc thành phố, việc uống rượu tại các địa điểm công cộng, chẳng hạn như trên đường phố hay trong công viên, đã bị hội đồng địa phương cấm.

Hút thuốc và Hút thuốc điện tử

Bạn phải từ 18 tuổi trở lên để mua bất kỳ sản phẩm thuốc lá hoặc nicotine nào. Điều này bao gồm thuốc lá điếu, xì gà, thuốc lá cuộn tay, thuốc lá điện tử (vape), túi nicotine và các sản phẩm thuốc lá làm nóng. Việc mua những thứ này cho người dưới 18 tuổi là bất hợp pháp, và các cửa hàng bán cho người chưa đủ tuổi có thể phải chịu các hình phạt. Không được hút thuốc lá và hút thuốc lá điện tử bên trong các tòa nhà công cộng, nhà hàng, quán cà phê, phương tiện giao thông công cộng, trường học và nơi làm việc. Điều này bao gồm cả thuốc lá truyền thống và các thiết bị vape hiện đại. Lệnh cấm bán và cung cấp thuốc lá điện tử dùng một lần tại Scotland đã có hiệu lực từ ngày 1 tháng 6 năm 2025. Bạn được phép mua thuốc lá hoặc các sản phẩm vape từ các cửa hàng đã đăng ký. Đừng mua những mặt hàng này từ những người bán dạo hoặc các trang web không được cấp phép, vì chúng có thể không an toàn và thường là bất hợp pháp.

Giấy phép truyền hình

Tại Scotland, bạn bắt buộc phải có giấy phép truyền hình nếu xem truyền hình trực tiếp trên bất kỳ thiết bị nào hoặc sử dụng BBC iPlayer. Điều này bao gồm việc xem các kênh trực tiếp trên tivi, máy tính, điện thoại thông minh, máy tính bảng hoặc bất kỳ màn hình nào khác. Bạn cũng cần có giấy phép nếu ghi lại chương trình truyền hình trực tiếp để xem sau. Tuy nhiên, nếu bạn chỉ xem các dịch vụ theo yêu cầu như Netflix, YouTube, Disney+, Amazon Prime hoặc các nền tảng tương tự, và không xem các chương trình phát sóng trực tiếp hay BBC iPlayer, thì bạn không cần phải có giấy phép truyền hình. Bạn nên điền vào mẫu đơn khai báo không sử dụng giấy phép truyền hình; việc này sẽ giúp bạn tránh nhận được những thư từ không mong muốn. Vui lòng thực hiện việc này trực tuyến qua: <https://www.tvlicensing.co.uk>

Việc sử dụng các thiết bị Firestick, TV box đã qua chỉnh sửa hoặc bẻ khóa (jailbreak), hay các thiết bị phát trực tuyến bất hợp pháp khác để xem thể thao trực tiếp, phim ảnh hoặc các kênh truyền hình mà không trả phí là hành vi vi phạm pháp luật. Đây được gọi là vi phạm bản quyền kỹ thuật số. Việc bán và sử dụng các thiết bị này đều là bất hợp pháp. Những người bị phát hiện sử dụng các thiết bị này để trốn tránh việc thanh toán phí dịch vụ truyền hình, bao gồm cả phí giấy phép truyền hình, có thể bị phạt tiền hoặc bị truy tố.

Vay tiền

Nếu cần vay tiền tại Scotland, hãy luôn tìm đến các bên cho vay hợp pháp và chịu sự quản lý, chẳng hạn như ngân hàng, tổ chức tín dụng hoặc các công ty tài chính được cấp phép. Các tổ chức này phải tuân thủ các quy định nghiêm ngặt nhằm đối xử công bằng với khách hàng và hỗ trợ họ quản lý các khoản vay. Bạn tuyệt đối không được vay tiền từ bất kỳ ai không được đăng ký chính thức. Những kẻ cho vay trái phép này thường tính lãi suất rất cao và có thể sử dụng các lời đe dọa hoặc bạo lực để đòi lại tiền.

Giao dịch với những kẻ cho vay nặng lãi là nguy hiểm và trái pháp luật. Nếu bạn đang gặp khó khăn về tài chính hoặc nợ nần, luôn có sự hỗ trợ miễn phí dành cho bạn.

Bạn có thể liên hệ với Citizens Advice Scotland, Step Change hoặc Money Advice Scotland để được hỗ trợ và tư vấn. Họ sẽ không phán xét bạn, và mọi điều bạn nói đều được giữ bí mật.

Luật đi đường

Những quy tắc quan trọng cần tuân thủ khi ở nơi công cộng.

Hành vi phản xã hội

Những điều này có thể gây ra rắc rối và dẫn đến việc bị phạt tiền hoặc bị cảnh sát bắt giữ:

- La hét, chửi thề, đánh nhau.
- Có hành vi bạo lực hoặc đe dọa đối với người khác.
- Xúc phạm hoặc la hét hàng xóm hay người lạ.
- Vứt rác bừa bãi trên đường phố.
- Gây hư hại tài sản (ghế dài, cửa sổ).

Trật tự công cộng – Duy trì sự yên tĩnh

Bạn có thể gặp rắc rối vì:

- Uống rượu bia tại nơi không được phép.
- Hành xử theo cách khiến người khác cảm thấy sợ hãi hoặc bị đe dọa.
- Đánh nhau hoặc có hành vi gây hấn nơi công cộng.
- Không tuân thủ yêu cầu dừng lại của cảnh sát.

Xả rác – Giữ gìn đường phố sạch đẹp

Bạn không được xả rác; hãy sử dụng thùng rác được bố trí sẵn hoặc mang rác về nhà. Nếu bị bắt gặp xả rác, bạn có nguy cơ bị phạt.

Việc không dọn sạch chất thải của chó tại nơi công cộng là một hành vi vi phạm.

Hành vi khiếm nhã nơi công cộng

Không để lộ các bộ phận cơ thể tại nơi công cộng gây phản cảm cho người khác; điều này bao gồm vùng ngực hoặc bộ phận sinh dục. Đây là một tội ác. Hành vi được phép thực hiện trong phạm vi riêng tư có thể trở thành tội phạm nếu thực hiện nơi công cộng.

Các hành vi tình dục nơi công cộng cũng là bất hợp pháp và cấu thành tội phạm.

Chặn và khám xét

Cảnh sát có thể chặn bạn lại và lục soát người, túi xách, túi quần áo hoặc phương tiện của bạn nếu họ cho rằng bạn đang tàng trữ vũ khí, đồ vật bị đánh cắp hoặc ma túy.

Hãy giữ bình tĩnh; bạn cũng có thể hỏi lý do tại sao mình bị lục soát. Bạn cũng có quyền yêu cầu một thông dịch viên. Phụ nữ nên được nữ sĩ quan khám xét.

Sử dụng mặt đường

Vĩa hè là dành cho người đi bộ; hãy giữ cho vỉa hè thông thoáng cho mọi người. Không chặn lối đi bằng xe đạp, xe đẩy em bé, xe đẩy hàng hoặc bao đựng. Băng qua đường tại những nơi an toàn, chẳng hạn như đèn giao thông hoặc vạch sang đường dành cho người đi bộ.

Hãy cẩn thận gần các lối ra vào hoặc đường đông đúc.

Luật lái xe

Nếu bạn muốn lái xe cơ giới tại Scotland, bạn sẽ cần những điều sau:

Ai được lái xe?

Để lái ô tô hoặc xe máy tại Scotland, bạn phải đủ ít nhất 17 tuổi. Bạn cũng sẽ cần có giấy phép lái xe hợp lệ cho loại phương tiện cụ thể đó. Điều quan trọng là phải có sức khỏe tốt và luôn tỉnh táo, đồng thời bạn tuyệt đối không được say rượu hoặc ma túy. Nếu bạn từ 16 tuổi trở lên và đã đăng ký là người khuyết tật, bạn có thể nộp đơn xin cấp giấy phép theo một số tiêu chí nhất định. Vui lòng kiểm tra trang web của DVLA để biết thêm thông tin.

Giấy phép lái xe của bạn

Cư dân Vương quốc Anh

Để có được giấy phép lái xe chính thức tại Vương quốc Anh, trước tiên bạn cần nộp đơn xin giấy phép lái xe tạm thời. Bạn cũng cần thực hiện một bài thi lý thuyết trên máy tính, nhằm kiểm tra kiến thức của bạn về các quy tắc giao thông và an toàn. Sau đó, bạn sẽ cần tham gia một bài thi thực hành lái xe để chứng minh rằng bạn có thể lái xe an toàn trên đường. Ngay sau khi hoàn tất thành công cả hai bài thi, bạn sẽ nhận được giấy phép lái xe.

Giấy phép lái xe nước ngoài

Nếu bạn đang đi du lịch hoặc vừa chuyển đến Scotland, bạn có thể sử dụng giấy phép lái xe hiện tại của mình trong một khoảng thời gian giới hạn. Dưới đây là cách giải thích đơn giản về cách thức hoạt động của giấy phép lái xe nước ngoài:

- Nếu giấy phép lái xe của bạn được cấp tại EU hoặc EEA (Liên minh Châu Âu hoặc Khu vực Kinh tế Châu Âu), bạn có thể lái xe tại Vương quốc Anh cho đến khi bạn đủ 70 tuổi, hoặc trong vòng ba năm kể từ khi bạn chuyển đến Vương quốc Anh, tùy theo thời hạn nào dài hơn. Sau đó, bạn có thể đổi sang giấy phép lái xe của Vương quốc Anh mà không cần phải thi lái xe.

- Nếu giấy phép lái xe của bạn được cấp tại các quốc gia như Úc, Canada, Nhật Bản hoặc New Zealand, bạn có thể lái xe trong vòng một năm sau khi chuyển đến Vương quốc Anh. Trong vòng 5 năm, bạn có thể đổi giấy phép lái xe của mình sang giấy phép của Vương quốc Anh mà không cần phải thi.
- Nếu giấy phép lái xe của bạn được cấp ở nơi khác, bạn vẫn có thể lái xe trong vòng một năm. Sau đó, bạn sẽ cần nộp đơn xin cấp giấy phép lái xe tạm thời tại Vương quốc Anh, đồng thời vượt qua cả bài thi lý thuyết viết và bài thi thực hành lái xe.
- Nếu giấy phép lái xe của bạn không bằng tiếng Anh, bạn nên mang theo Giấy phép lái xe quốc tế (IDP) hoặc bản dịch công chứng của giấy phép đó.

Bằng cách này, bạn có thể lái xe an toàn và hợp pháp trong khi làm quen với cuộc sống tại Scotland.

Giấy tờ xe

Thuế đường bộ

Tất cả các xe ô tô lưu thông trên đường công cộng đều phải nộp thuế. Bạn có thể dễ dàng thanh toán khoản thuế xe này trực tuyến tại trang web:

www.gov.uk/vehicle-tax

Bảo hiểm

Để lái xe ô tô, bạn cần phải có bảo hiểm. Tối thiểu, bạn **PHẢI** mua bảo hiểm trách nhiệm dân sự đối với bên thứ ba. Loại hình bảo hiểm này giúp chi trả cho bất kỳ thiệt hại nào mà bạn có thể gây ra đối với xe cộ hoặc tài sản của người khác. Ngoài ra, điều quan trọng là phải đảm bảo rằng tên của bạn được ghi trên hợp đồng bảo hiểm, và rằng bảo hiểm đó vẫn đang có hiệu lực cũng như được cập nhật đầy đủ.

Giấy kiểm định MOT

Nếu xe của bạn đã sử dụng quá ba năm, bạn cần phải kiểm tra độ an toàn cho xe hàng năm thông qua một bài kiểm định gọi là MOT. Bạn có thể đặt lịch cho bài kiểm định này tại một gara uy tín. Kết quả kiểm định được lưu trữ trong hồ sơ trực tuyến, và bạn cũng nên giữ lại một bản sao cho riêng mình. Hãy nhớ rằng, việc điều khiển xe ô tô không có thuế, bảo hiểm hoặc giấy kiểm định (MOT) còn hiệu lực là hành vi vi phạm pháp luật. Việc làm này có thể dẫn đến việc bị phạt tiền, hoặc thậm chí là bị tịch thu xe.

Lưu ý quan trọng: Hãy đảm bảo lốp xe của bạn đang ở trong tình trạng tốt. Độ sâu gai lốp tối thiểu theo quy định pháp luật là 1,6 mm, được đo trên ba phần tư chiều rộng trung tâm của gai lốp và dọc theo toàn bộ chu vi của lốp. Hãy thường xuyên kiểm tra lốp xe để phát hiện tình trạng mòn, áp suất thấp hoặc bất kỳ hư hỏng nào. Nếu chúng không còn trong tình trạng tốt, đã đến lúc thay thế chúng.

Các quy tắc an toàn khi tham gia giao thông

- Hãy luôn thắt dây an toàn khi bạn ngồi trên xe ô tô.
- Hãy tuân thủ giới hạn tốc độ, trừ phi có biển báo yêu cầu bạn đi chậm hơn.
 - Nhiều khu vực thị trấn hoặc thành phố có các vùng giới hạn tốc độ 20, 30 hoặc 40 dặm một giờ.
 - Nhiều con đường nông thôn sẽ có các khu vực giới hạn tốc độ 40, 50 hoặc 60 dặm một giờ.
 - Hầu hết các đường cao tốc đều có tốc độ giới hạn là 70 dặm/giờ, nhưng một số có thể chậm hơn.
- Liên kết đến trang web của Chính phủ [Giới hạn tốc độ - GOV.UK](#) vì hiện nay có nhiều thành phố đang thiết lập giới hạn tốc độ 20 dặm/giờ.
- Tuyệt đối không sử dụng bất kỳ thiết bị cầm tay nào, chẳng hạn như điện thoại hoặc thiết bị định vị vệ tinh, khi đang lái xe, trừ khi bạn có bộ thiết bị rảnh tay cho phép bạn đàm thoại mà không cần cầm giữ thiết bị đó. Hãy đảm bảo thiết lập thiết bị hoàn tất trước khi bắt đầu lái xe, và tuyệt đối không sử dụng thiết bị khi đang lưu thông trên đường. Ngoài ra, điều quan trọng là thiết bị không được che khuất tầm nhìn của bạn về phía đường đi trong khi lái xe.

Hãy giữ an toàn trên đường!

Luật về lái xe sau khi uống rượu

Scotland có một trong những giới hạn nồng độ cồn khi lái xe nghiêm ngặt nhất tại Vương quốc Anh:

- 22 microgam cồn trên 100ml khí thở
- 50 microgam cồn trên 100ml máu
- 67 microgam cồn trên 100ml nước tiểu

Không dung thứ

Quyết định tốt nhất là tránh uống rượu bia nếu bạn định lái xe. Ngay cả một chút rượu cũng có thể ảnh hưởng đến khả năng lái xe của bạn.

Quy tắc này áp dụng cho tất cả mọi người, cho dù bạn mới biết lái xe hay đã lái xe nhiều năm.

Hậu quả của việc lái xe khi đã uống rượu

Nếu bị bắt vì lái xe khi đã uống rượu tại Scotland, bạn có thể phải đối mặt với:

- Cấm lái xe (tối thiểu 12 tháng)
- Bị ghi vào hồ sơ phạm tội
- Tiền phạt (lên tới 5.000 bảng Anh)
- Lên đến 6 tháng tù giam
- Chi phí bảo hiểm ô tô tăng
- Mất việc làm, đặc biệt là khi bạn làm nghề lái xe.

Đối với các hành vi tái phạm hoặc các trường hợp nghiêm trọng hơn (chẳng hạn như gây tai nạn), các hình phạt có thể còn nặng hơn nữa.

Còn sáng hôm sau thì sao?

Rượu có thể lưu lại trong cơ thể bạn trong vài giờ. Điều này có nghĩa là bạn vẫn có thể bị suy giảm khả năng quá mức để lái xe vào sáng hôm sau, đặc biệt là nếu bạn đã uống quá nhiều vào tối hôm trước. Không có cách nào nhanh chóng để tỉnh táo trở lại; giải pháp duy nhất là chờ cho đến khi cơ thể chuyển hóa hết lượng cồn.

Giữ an toàn – Lên kế hoạch trước

Sắp xếp người đưa đón, sử dụng phương tiện công cộng hoặc gọi taxi.
Hãy chỉ định một tài xế không uống rượu bia.
Tuyệt đối không nhận đi nhờ xe của người đã uống rượu bia.

Nếu bạn đang lái xe, đừng uống rượu bia.

Nếu bạn đã uống rượu bia, đừng lái xe.

**Xin lưu ý rằng việc đi xe đạp khi say rượu cũng là một hành vi
vi phạm.**

Các vi phạm giao thông đường bộ tại Scotland

Tại Scotland, có các quy định về việc lái xe trên đường nhằm đảm bảo sự an toàn cho tất cả mọi người tham gia giao thông. Nếu bạn đang ngồi sau tay lái, điều thiết yếu là phải hiểu rõ những gì được phép và những gì không được phép.

Các vi phạm giao thông đường bộ thường gặp

Không dừng lại sau tai nạn

Lái xe quá tốc độ

Lái xe dưới ảnh hưởng của rượu hoặc ma túy

Gây chết người do lái xe bất cẩn hoặc nguy hiểm

Lái xe nguy hiểm

Sử dụng điện thoại di động khi đang lái xe

Lái xe bất cẩn hoặc thiếu cân nhắc

Lái xe không có bảo hiểm xe cơ giới hợp lệ

Lái xe không có giấy phép hoặc khi đang bị tước quyền lái xe

Phớt lờ tín hiệu giao thông (ví dụ: vượt đèn đỏ)

Không thắt dây an toàn

Lái xe không có giấy kiểm định MOT hợp lệ

Lái xe với các bộ phận không an toàn hoặc bị lỗi

Các hình phạt

Nếu bạn vi phạm bất kỳ quy tắc nào trong số này, những diễn biến tiếp theo có thể thay đổi tùy thuộc vào mức độ nghiêm trọng của hành vi vi phạm. Bạn có thể phải đối mặt với:

- Một khoản tiền phạt mà bạn phải nộp
- Điểm bị cộng vào hồ sơ lái xe của bạn
- Lệnh cấm lái xe tạm thời
- Trong các trường hợp nghiêm trọng, những hậu quả nặng nề hơn có thể được áp dụng.

Điều quan trọng là phải hiểu rằng những hình phạt này có thể ảnh hưởng đến khả năng lái xe của bạn.

Điểm phạt và Điểm trừ

Khi bạn vi phạm một số quy định giao thông nhất định, điểm sẽ được cộng vào hồ sơ lái xe của bạn. Những điểm này sẽ lưu lại trong hồ sơ của bạn trong một vài năm, tùy thuộc vào loại vi phạm. Nếu bạn tích lũy 12 điểm trở lên trong vòng 3 năm, bạn rất có thể sẽ bị tước quyền lái xe trong ít nhất 6 tháng.

Đối với những tài xế mới đã vượt qua kỳ thi lái xe trong vòng 2 năm gần đây, chỉ cần 6 điểm cũng có thể dẫn đến việc bị tước giấy phép lái xe. Trong trường hợp đó, bạn sẽ cần phải thi lại bài thi lái xe để lấy lại giấy phép lái xe của mình.

Xe đạp điện và xe tay ga điện

Để đi xe đạp điện:

- Xe phải có bàn đạp dùng để đẩy xe đi.
- Động cơ phải giới hạn ở tốc độ 15,5 dặm/giờ (25 km/giờ).
- Động cơ không được có công suất vượt quá 250 watt.
- Bạn phải từ 14 tuổi trở lên mới được lái loại xe này.
- Không cần bằng lái xe, bảo hiểm hay thuế đường bộ.

Bất kỳ chiếc xe đạp điện nào không tuân thủ các quy định EAPC đều được coi là xe mô tô hoặc xe gắn máy; do đó, xe cần phải được đăng ký và chịu thuế, đồng thời người điều khiển phải có giấy phép lái xe hợp lệ và đội mũ bảo hiểm.

Để đi xe tay ga:

Tại Scotland, việc sử dụng xe tay ga điện thuộc sở hữu tư nhân trên đường công cộng, vỉa hè và làn đường dành cho xe đạp là trái pháp luật. Bạn chỉ được phép điều khiển chúng trên khu đất tư nhân nếu có sự cho phép của chủ sở hữu khu đất đó. Điều này là do xe tay ga được phân loại là phương tiện cơ giới theo Đạo luật Giao thông Đường bộ năm 1988.

Các yêu cầu để sở hữu và điều khiển xe tay ga:

Bảo hiểm

Giấy phép lái xe

Thuế đường bộ

Nếu bạn không đáp ứng các yêu cầu này, thì bạn đang vi phạm pháp luật.

Xin lưu ý rằng trang phục tôn giáo, chẳng hạn như khăn xếp, là một ngoại lệ đối với quy định đội mũ bảo hiểm.

Các hình phạt

Nếu bị bắt gặp sử dụng xe tay ga tại nơi công cộng, bạn có thể phải đối mặt với:

- Phạt 300 bảng Anh và 6 điểm phạt trên giấy phép lái xe vì điều khiển xe không có bảo hiểm.
- Phạt 100 bảng Anh và 3 đến 6 điểm phạt vì điều khiển xe mà không có giấy phép lái xe hợp lệ.
- Phạt 50 bảng Anh vì đi xe trên vỉa hè.
- Phạt 200 bảng Anh và 6 điểm phạt vì sử dụng điện thoại di động khi đang lái xe.
- Phạt 100 bảng Anh và có thể bị điểm phạt khi vượt đèn đỏ.
- Các khoản phạt do tòa án áp đặt, lệnh cấm lái xe và khả năng bị phạt tù đối với hành vi điều khiển phương tiện dưới ảnh hưởng của rượu hoặc ma túy.

Luật tại nơi làm việc

Việc làm được định nghĩa là một thỏa thuận, theo đó người sử dụng lao động trả lương cho người lao động để thực hiện công việc cho họ. Thỏa thuận này có thể được lập thành văn bản hoặc bằng lời nói.

Quyền của bạn

Quyền của Người lao động – Theo Đạo luật về Quyền làm việc năm 1996, người lao động được bảo vệ khỏi tình trạng bị sa thải bất công và phân biệt đối xử; đồng thời, mọi người lao động đều được đối xử công bằng trên mọi phương diện, bao gồm tiền lương, giờ làm việc và chế độ nghỉ phép.

- Văn bản nêu rõ các điều khoản làm việc, được cung cấp trong vòng 2 tháng kể từ ngày bạn bắt đầu làm việc.
- Quyền được nhận phiếu lương kèm theo mỗi khoản tiền lương được hưởng.
- Quyền được hưởng mức lương tối thiểu quốc gia
- Quyền được hưởng lương nghỉ phép, tương đương 28 ngày mỗi năm đối với nhân viên làm việc toàn thời gian.
- Nhân viên bán thời gian được hưởng một khoản tiền tương ứng theo tỷ lệ.
- Người lao động bán thời gian có các quyền lợi giống như người lao động toàn thời gian.
- Quyền nghỉ thai sản có hưởng lương dành cho cha mẹ mới sinh con
- Quyền không bị phân biệt đối xử dựa trên tuổi tác, khuyết tật, giới tính, xu hướng tính dục, chủng tộc, tôn giáo/niềm tin và tình trạng mang thai.

Sa thải

Nếu bị sa thải, bạn có quyền yêu cầu người sử dụng lao động cung cấp văn bản giải thích lý do bạn mất việc, nếu bạn đã làm việc tại đó từ 2 năm trở lên. Nếu một người đang mang thai hoặc đang nghỉ thai sản bị sa thải, họ có quyền được nhận lý do bằng văn bản, bất kể thời gian họ làm việc tại đó dài hay ngắn. Nếu bị sa thải một cách bất công, bạn có quyền yêu cầu bồi thường, miễn là bạn đã làm việc tại đó từ 2 năm trở lên.

Sức khỏe và Sự an toàn

Người sử dụng lao động phải đảm bảo rằng nhân viên của mình làm việc trong một nơi làm việc và môi trường an toàn. Họ phải cung cấp các thiết bị và chương trình đào tạo cần thiết cho tất cả nhân viên khi cần thiết, vì điều này sẽ giúp giảm thiểu mọi rủi ro đối với người lao động.

Bình đẳng và Phân biệt đối xử

Theo Đạo luật Bình đẳng năm 2010, việc phân biệt đối xử đối với bất kỳ cá nhân nào dựa trên bất kỳ đặc điểm được bảo vệ nào sau đây đều là hành vi trái pháp luật:

- tuổi tác
- chuyển đổi giới tính
- đã kết hôn hoặc đang sống chung dân sự
- đang mang thai hoặc đang nghỉ thai sản
- khuyết tật
- chủng tộc, bao gồm màu da, quốc tịch, nguồn gốc sắc tộc hoặc quốc gia
- tôn giáo hoặc tín ngưỡng
- giới tính
- xu hướng tính dục

Hợp đồng lao động

Rõ ràng và được pháp luật bảo đảm thực thi, những quy định này là yếu tố thiết yếu và bắt buộc phải nêu rõ các điều khoản về việc làm, tiền lương cũng như trách nhiệm. Nếu bạn không chắc liệu bất kỳ điều khoản nào trong số này có áp dụng cho mình hay không, bạn có thể liên hệ với: Văn phòng Tư vấn Công dân thông qua trang web của họ www.cas.org.uk hoặc gọi cho văn phòng địa phương tại khu vực của bạn.

Dịch vụ Tư vấn, Hòa giải và Trọng tài (còn gọi là ACAS), thông qua trang web của họ: www.acas.org.uk hoặc gọi **0300 123 1100**.

Nếu bạn cần thông dịch viên, bạn có thể gọi đến số điện thoại này và yêu cầu. Bạn cũng có thể nhắn tin tại **18001 0300 123 1100** nếu bạn không thể nghe hoặc nói qua điện thoại. ACAS mở cửa từ thứ Hai đến thứ Sáu, từ 8 giờ sáng đến 6 giờ chiều.

Nạn nhân của tội ác

Ai có thể là nạn nhân?

Tội ác có thể ảnh hưởng đến bất kỳ ai, bất kể tuổi tác, giới tính hay hoàn cảnh. Nạn nhân đơn thuần là người bị tổn hại theo một cách nào đó do một tội ác gây ra; sự tổn hại này có thể bao gồm thương tích về thể xác, tổn thương tinh thần hoặc thiệt hại về tài chính.

Tôi nên làm gì nếu là nạn nhân?

Đừng im lặng. Chia sẻ với ai đó về những gì bạn đang trải qua là bước đầu tiên để nhận được sự hỗ trợ và chấm dứt nỗi đau.

Bạn có thể nói chuyện với:

- Một thành viên gia đình hoặc một người bạn đáng tin cậy
- Cảnh sát
- Một tổ chức hỗ trợ

Việc đôi khi cảm thấy sợ hãi hay bất an là hoàn toàn bình thường, nhưng hãy luôn nhớ rằng bạn không hề đơn độc trong chuyện này.

Quyền của bạn với tư cách là nạn nhân

Nếu bạn từng là nạn nhân của một vụ phạm tội tại Scotland, điều quan trọng là bạn cần biết rằng mình có những quyền nhất định. Những quyền này có thể giúp hỗ trợ bạn trong giai đoạn khó khăn này.

- Được đối xử với phẩm giá và sự tôn trọng
- Nhận thông tin về những diễn biến liên quan đến vụ việc của bạn
- Tiếp cận các dịch vụ hỗ trợ giúp bạn đối phó và phục hồi.
- Hỗ trợ nếu vụ việc của bạn được đưa ra tòa

Tất cả những người tham gia vào vụ việc của bạn, chẳng hạn như sĩ quan cảnh sát, luật sư và nhân viên tòa án, đều phải đối xử với bạn một cách tôn trọng và công bằng.

Hành hung

Hành hung là hành vi tấn công vào người khác. Thông thường, nó sẽ mang hình thức một tác động vật lý. Tấn công không nhất thiết phải gây thương tích mới được coi là hành vi hành hung theo quy định của pháp luật. Một vụ hành hung có thể được thực hiện bằng tay chân hoặc các loại vũ khí như gậy, gạch hay dao. Hành vi nhổ nước bọt vào người khác hoặc đe dọa thả chó tấn công bạn cũng được xếp vào tội hành hung. Hành vi hành hung nghiêm trọng khiến việc phạm tội trở nên nghiêm trọng hơn. Hành vi hành hung có thể bị coi là nghiêm trọng hơn theo nhiều cách khác nhau, chẳng hạn như việc sử dụng vũ khí; nếu nạn nhân là người cao tuổi hoặc trẻ em; hoặc nếu nạn nhân bị hành hung ngay tại chính ngôi nhà của họ. Tại quốc gia này, việc mang theo dao và/hoặc vũ khí trên người là bất hợp pháp.

Vũ khí nóng

Tại Scotland, việc sử dụng hoặc mang theo súng mà không có giấy phép hợp lệ là một tội nghiêm trọng. Các luật lệ về súng đạn rất nghiêm ngặt và được ban hành nhằm đảm bảo sự an toàn cho tất cả mọi người. Điều này cũng bao gồm súng điện và bình xịt hơi cay.

Các hành vi vi phạm

- Tàng trữ súng mà không có giấy chứng nhận hoặc giấy phép sử dụng súng hợp lệ
- Mang theo vũ khí nóng tại nơi công cộng mà không có lý do chính đáng.
- Sử dụng vũ khí nóng để thực hiện hành vi phạm tội, chẳng hạn như cướp tài sản hoặc hành hung.
- Tàng trữ vũ khí nóng có ý định gây nguy hiểm đến tính mạng
- Tàng trữ vũ khí bị cấm tại nơi cư trú/nhà ở riêng, Điều 46, Đạo luật Vũ khí Gây thương tích năm 2019.
- Cung cấp hoặc bán súng trái phép
- Tàng trữ vũ khí bị cấm, chẳng hạn như vũ khí tự động, dao hoặc các chất ăn mòn.

Các hình phạt

Nếu bị bắt giữ khi đang tàng trữ súng mà không có giấy phép hợp lệ, người đó có thể phải đối mặt với mức án lên tới 5 năm tù và cũng có thể phải nộp một khoản tiền phạt lớn.

Nếu vũ khí nóng được sử dụng để thực hiện hành vi phạm tội, hậu quả có thể vô cùng nghiêm trọng, thậm chí dẫn đến án tù chung thân. Việc tàng trữ vũ khí nóng với ý định đe dọa tính mạng của người khác cũng có thể dẫn đến án chung thân.

Cung cấp súng bất hợp pháp có thể dẫn đến mức án tù không thời hạn.

Việc mang súng giả ra nơi công cộng có thể dẫn đến việc bị bắt giữ, nếu việc này gây hoảng sợ cho người khác hoặc nếu bạn sử dụng súng đó theo cách đe dọa.

Độ tuổi chịu trách nhiệm hình sự tại Scotland

Tại Scotland, độ tuổi chịu trách nhiệm hình sự là 12 tuổi.

Điều này có nghĩa là trẻ em dưới 12 tuổi không thể bị truy tố hình sự hoặc bị bắt giữ. Nếu một đứa trẻ, trong khi chưa đủ 12 tuổi, bị nghi ngờ đã gây ra hoặc có nguy cơ gây ra tổn hại nghiêm trọng cho người khác, vụ việc vẫn có thể được cảnh sát và cơ quan công tác xã hội điều tra.

Có sẵn sự hỗ trợ dành cho những trẻ có biểu hiện hành vi có thể gây hại cho người khác.

- Trẻ em được định nghĩa là người dưới 18 tuổi.
- Luật này được thiết kế nhằm bảo vệ trẻ em, đồng thời giữ an toàn cho tất cả mọi người.

Các tội phạm tình dục

Tội phạm tình dục có thể xảy ra bất kể bạn thuộc giới tính, độ tuổi hay màu da nào. Nó có thể đến từ những người xa lạ, bạn bè hoặc gia đình, và có thể xảy ra trong một mối quan hệ và/hoặc hôn nhân. Độ tuổi đồng thuận tình dục tại Scotland là 16 tuổi. Có thể rút lại sự đồng thuận bất cứ lúc nào.

Hiếp dâm

Hiếp dâm xảy ra khi một người cưỡng ép hoặc lừa gạt người khác quan hệ tình dục mà không có sự đồng thuận của họ. Đây là hành vi một người đưa dương vật vào âm đạo, hậu môn hoặc miệng của người khác.

Tấn công tình dục

Điều này đề cập đến bất kỳ hành vi chạm hoặc tiếp xúc cơ thể mang tính tình dục nào không mong muốn. Tấn công tình dục bao gồm nhiều hành động khác nhau và có thể được thực hiện bởi bất kỳ ai, bất kể giới tính hay bản dạng giới.

Cưỡng ép tình dục

Việc ép buộc người khác tham gia vào hoạt động tình dục khi họ không muốn, bằng cách sử dụng áp lực, đe dọa hoặc thủ đoạn, là hành vi vi phạm pháp luật. Mọi người đều có quyền nói không, và điều quan trọng là phải tôn trọng điều đó.

Các hành vi phạm tội đối với trẻ em

Việc thực hiện bất kỳ hành vi tình dục nào với người dưới 16 tuổi là trái pháp luật.

Lạm dụng tình dục qua hình ảnh

Việc chia sẻ hoặc đe dọa chia sẻ hình ảnh riêng tư mà không có sự cho phép là vi phạm pháp luật. Hành vi này thường được gọi là "khiêu dâm trả thù".

Hành vi nhìn trộm và giao tiếp khiếm nhã

Việc lén theo dõi hoặc ghi hình người khác tại một địa điểm riêng tư mà không có sự cho phép của họ là trái pháp luật. Ngoài ra, việc gửi tin nhắn hoặc hình ảnh khiêu dâm mà không có sự đồng thuận cũng là một hành vi phạm tội.

Tống tiền bằng hình ảnh nhạy cảm

Tống tiền tình dục, hay còn gọi là "sextortion", là một hình thức tống tiền trực tuyến.

Trẻ em và thanh thiếu niên ở mọi độ tuổi, giới tính và xu hướng tính dục đang bị nhắm mục tiêu trên toàn thế giới, bao gồm cả Scotland.

Các đối tượng tội phạm người lớn, thường thuộc các băng nhóm tội phạm có tổ chức từ nước ngoài, sẽ đe dọa phát tán hình ảnh và/hoặc video khỏa thân hoặc bán khỏa thân của nạn nhân, trừ khi người này chịu trả tiền hoặc thực hiện theo yêu cầu của chúng.

Tống tiền qua hình ảnh nhạy cảm có thể xuất phát từ:

- Các hình ảnh mang tính tình dục hoặc không phù hợp được chia sẻ trực tuyến, thường bởi những cá nhân giả mạo danh tính của người khác.
- Các hình ảnh đã bị đánh cắp, thu thập thông qua việc tấn công mạng, hoặc bị làm giả bằng các công cụ tạo hình ảnh AI hay các công nghệ chỉnh sửa hình ảnh khác.

Tội phạm có thể đòi tiền mặt, thẻ quà tặng hoặc Bitcoin. Chúng có thể cố ép buộc nạn nhân làm những điều mà họ không muốn làm, chẳng hạn như cấp quyền truy cập vào tài khoản ngân hàng, hoặc cung cấp thêm các hình ảnh hay video mang tính tình dục.

<https://crimestoppers-uk.org/fearless/professionals/fearless-scotland/sextortion-in-scotland>

Các dấu hiệu điển hình của những nỗ lực tống tiền qua tình dục có thể bao gồm:

- Chúng cố gắng xây dựng mối quan hệ với bạn rất nhanh chóng. Chúng có thể tỏ ra tán tỉnh, nói rằng chúng thích bạn rất nhanh chóng, hoặc đòi hỏi những hình ảnh và video mang tính tình dục hay khiếm nhã. Một số người thậm chí có thể gửi cho bạn một hình ảnh khiêu dâm hoặc khiếm nhã trước.
- Chúng gây áp lực buộc bạn làm những điều mà bạn cảm thấy không thoải mái. Chúng có thể liên tục yêu cầu bạn thực hiện những hành vi tình dục mà bạn cảm thấy không thoải mái. Việc ai đó yêu cầu bạn làm những điều mà bạn không muốn làm là điều hoàn toàn không bao giờ chấp nhận được.
- Chúng có thể nói với bạn rằng chúng đã hack bạn, hoặc rằng chúng có quyền truy cập vào danh bạ của bạn. Một số kẻ tống tiền có thể nói với bạn rằng chúng đang nắm giữ những hình ảnh hoặc thông tin nhạy cảm về bạn lấy được từ thiết bị của bạn. Chúng có thể đe dọa sẽ chia sẻ thông tin này trừ phi được đưa tiền.

Nếu điều này đã xảy ra với bạn, đó không phải là lỗi của bạn, và luôn có sự giúp đỡ cũng như hỗ trợ dành cho bạn. Đừng hoảng hốt, cảnh sát sẽ xử lý vụ việc của bạn một cách nghiêm túc. Họ sẽ xử lý vấn đề này một cách bảo mật. Bạn sẽ không bị phán xét.

Nếu bạn là nạn nhân của tống tiền tình dục

Đừng trả tiền. Một số nạn nhân đã trả tiền thì không còn nghe tin tức gì thêm, trong khi những người khác trả tiền xong lại bị gây áp lực đòi thêm tiền. Trong một số trường hợp, ngay cả khi tiền đã được trả, bọn tội phạm vẫn chia sẻ các video hoặc hình ảnh đó. Nếu bạn đã thanh toán cho người đó, hãy cân nhắc liên hệ với ngân hàng của mình. Họ có thể sẽ không thể thu hồi các khoản thanh toán mà bạn đã cho phép, nhưng họ sẽ có thể giúp các cơ quan thực thi pháp luật tại Vương quốc Anh hiểu rõ hơn về mối đe dọa hiện tại.

Không tiếp tục trò chuyện với bọn tội phạm; hãy chụp ảnh màn hình mọi nội dung trao đổi cũng như thông tin hồ sơ của kẻ phạm tội. Hãy giữ lại làm bằng chứng.

Hãy trình báo vụ việc với cảnh sát bằng cách gọi số 101, đồng thời báo cáo sự việc cho trang web của nền tảng mạng xã hội đó. Nếu bạn trên 18 tuổi, bạn có thể vào **Stop NCII** (Non-Consensual Intimate Image Abuse, Lạm dụng hình ảnh nhạy cảm không có sự đồng thuận) và báo cáo sự việc bằng cách sử dụng một công cụ miễn phí giúp phát hiện và gỡ bỏ các hình ảnh nhạy cảm đang bị chia sẻ trực tuyến. Nếu bạn chưa đủ 18 tuổi, bạn có thể vào [Report Remove | Childline](#) và báo cáo bảo mật các hình ảnh, video có nội dung tình dục về chính bạn, cũng như gỡ bỏ chúng khỏi Internet.

Nếu bạn là nạn nhân của một hành vi phạm tội tình dục, bạn có thể nhận được sự hỗ trợ và tư vấn từ các cơ quan dưới đây:

Rape Crisis Scotland - 08088 010 302

Victim Support Scotland - 0345 603 9213

Police Scotland - 101 (không khẩn cấp) 999 (khẩn cấp)

Báo cáo các tội phạm tình dục

NHS cung cấp dịch vụ tự giới thiệu, tạo cơ hội cho những người từng trải qua nạn hiếp dâm hoặc tấn công tình dục tiếp cận các dịch vụ hỗ trợ và chăm sóc sức khỏe phù hợp. <https://www.nhsinform.scot/sarcs>

Mại dâm

Mại dâm được xem là hoạt động kinh doanh hoặc thực hành việc quan hệ tình dục để đổi lấy tiền bạc hoặc một lợi ích nào khác. Cả những người tham gia hoạt động mại dâm lẫn những người tìm cách mua dâm đều có thể phải chịu trách nhiệm trước pháp luật.

Mời chào công khai: Việc gạ gẫm hoặc lăng vãng tại các khu vực công cộng nhằm mục đích hành nghề mại dâm là trái pháp luật. Việc tiếp cận người khác — dù đang ở trên xe hay đi bộ — tại nơi công cộng nhằm mục đích mua dâm là hành vi trái pháp luật.

Điều gì là bất hợp pháp?

Điều hành nhà chứa Việc điều hành hoặc hỗ trợ quản lý một địa điểm diễn ra hoạt động mại dâm là trái pháp luật.

Môi giới mại dâm và Bóc lột Trục lợi từ việc người khác tham gia mại dâm, hoặc ép buộc họ tham gia trái với ý muốn của họ, là một tội nghiêm trọng.

Buôn bán người

Những kẻ buôn người thường nhắm vào những cá nhân đang ở trong hoàn cảnh dễ bị tổn thương, đồng thời sử dụng các lời đe dọa, dối trá hoặc bạo lực để kiểm soát họ. Nhiều nạn nhân bị dụ dỗ đến những địa điểm khác nhau bằng những lời hứa hảo, rồi sau đó bị lợi dụng. Đây là một tội nghiêm trọng, và bất kỳ ai bị ảnh hưởng đều xứng đáng được cảm thấy an toàn và nhận được sự hỗ trợ.

Người lao động nhập cư có thể bị bóc lột trong các ngành như nông nghiệp, nhà máy, khách sạn và nhà hàng.

Hãy tìm kiếm các dấu hiệu:

- Nhiều người nước ngoài sống chung với nhau.
- Người cư ngụ thay đổi thường xuyên.
- Được vận chuyển vào những thời điểm bất thường trong ngày và/hoặc đêm.
- Những hoạt động di chuyển của người lao động bị giám sát và kiểm soát.
- Người lao động có thể tỏ ra sợ hãi trước người sử dụng lao động, cảnh sát hoặc bất kỳ cơ quan bên ngoài nào khác.
- Người lao động không có ngày nghỉ hoặc thời gian nghỉ lễ.
- Người lao động có dấu hiệu bị bạo hành thể xác, chẳng hạn như vết bầm tím, vết cắt, và các dấu hiệu của những vấn đề sức khỏe chưa được điều trị.
- Người lao động có dấu hiệu suy dinh dưỡng, mất nước, kiệt sức và vệ sinh cá nhân kém.

Lao động cưỡng bức

Người hầu trong gia đình là một hình thức nô lệ hiện đại. Đây là tình trạng mà một người lớn hoặc trẻ em bị ép buộc phải làm người hầu.

- Hãy tìm kiếm các dấu hiệu:
- Người đó hiếm khi được phép ra khỏi nhà.
- Họ không có chỗ ngủ tử tế, nên họ ngủ dưới sàn hoặc trên ghế sofa.
- Họ có chế độ ăn uống kém.
- Họ phải chịu đựng sự ngược đãi về tinh thần, thể xác, tình dục, các lời đe dọa hoặc những hành vi tàn nhẫn khác.
- Một đứa trẻ có thể đi học không đều và không có thời gian chơi đùa cùng bạn bè.

Tội phạm thù ghét

Tội phạm thù ghét là tội phạm được thực hiện nhằm vào một cá nhân hoặc tài sản, xuất phát từ sự giận dữ hoặc thù ghét đối với các nhóm được bảo vệ nhất định.

Bạn có thể là nạn nhân của một tội phạm thù ghét hoặc nếu bạn tin rằng ai đó đã nhắm vào bạn vì:

- Tuổi tác
- Khuyết tật
- chủng tộc (bao gồm màu da, quốc tịch, sắc tộc hoặc nguồn gốc)
- Tôn giáo hoặc tín ngưỡng
- Xu hướng tính dục
- Bản dạng chuyển giới
- Các biến thể về đặc điểm giới tính (liên giới tính)

Tội phạm thù ghét có thể biểu hiện dưới nhiều hình thức khác nhau, bao gồm — nhưng không giới hạn ở:

- Giết người
- Hành hung thân thể
- Gây hư hại tài sản, ví dụ: vẽ bậy, phóng hỏa, phá hoại
- Hành vi đe dọa hoặc hăm dọa, bao gồm các cuộc gọi hoặc cử chỉ khiếm nhã.
- Thư từ, tờ rơi, áp phích mang tính xúc phạm
- Lạm dụng bằng lời nói hoặc xúc phạm, bao gồm cả việc gọi tên xúc phạm.
- Bắt nạt và lạm dụng trực tuyến
- Quấy rối

Qua điện thoại

Bạn có thể báo cáo một sự cố không khẩn cấp cho cảnh sát:

Khẩn cấp: Gọi **999** nếu sự việc đang diễn ra hoặc gây nguy hiểm tức thì

Không khẩn cấp: Gọi **101** để báo cáo các sự cố không phải là trường hợp khẩn cấp

Trực tuyến

Mẫu đơn trực tuyến của Cảnh sát Scotland: Gửi báo cáo bằng cách sử dụng [Mẫu báo cáo Tội phạm thù ghét](#)

Đến trực tiếp

Đến bất kỳ đồn cảnh sát địa phương nào.

Các Trung tâm Báo cáo của Bên thứ ba

Đối với những người cảm thấy không thoải mái khi trình báo trực tiếp với cảnh sát, các Trung tâm Trình báo qua bên thứ ba mang đến một lựa chọn thay thế. Danh sách đầy đủ các trung tâm theo khu vực có sẵn trên [trang web của Cảnh sát Scotland](#).

Ma túy

Việc sử dụng ma túy có thể ảnh hưởng nghiêm trọng đến sức khỏe của bạn và có thể dẫn đến tử vong. Có hai loại ma túy chịu sự kiểm soát của pháp luật: loại luôn bị coi là bất hợp pháp (ví dụ: cần sa, heroin, ecstasy, cocaine, v.v.) và loại bị coi là bất hợp pháp trừ phi bạn có đơn thuốc hợp lệ từ bác sĩ hoặc nha sĩ (ví dụ: morphine, methadone, cần sa y tế, v.v.). Việc tàng trữ hoặc cung cấp các loại ma túy bị kiểm soát cho người khác là hành vi trái pháp luật. Bạn có thể bị tống giam nếu cung cấp ma túy. Việc tự trồng cây cần sa hoặc chăm sóc cây cần sa của người khác là bất hợp pháp. Việc tham gia sản xuất các loại ma túy bị kiểm soát là bất hợp pháp.

Rửa tiền

Việc sử dụng hoặc thu lợi tiền bạc thông qua các hoạt động phạm tội là bất hợp pháp, và bạn sẽ bị truy tố. Vui lòng đăng ký tài khoản tại một ngân hàng địa phương để quản lý số tiền bạn sở hữu, đồng thời đảm bảo rằng nguồn tiền này đến từ các nguồn hợp pháp, chẳng hạn như thu nhập từ công việc của bạn.

Gian lận

Gian lận xảy ra khi một cá nhân lừa gạt một cá nhân hoặc tổ chức khác nhằm chiếm đoạt một cách bất chính tiền bạc, tài sản hoặc những thứ có giá trị.

Các loại gian lận

- **Gian lận danh tính:** sử dụng thông tin cá nhân của người khác để vay tín dụng hoặc thực hiện hành vi phạm tội.
- **Lừa đảo trực tuyến:** các email, tin nhắn hoặc trang web giả mạo được sử dụng để lừa gạt mọi người giao nộp tiền hoặc thông tin.
- **Gian lận phúc lợi:** gian dối để nhận các khoản trợ cấp chính phủ mà bạn không đủ điều kiện hưởng.
- **Gian lận bảo hiểm:** đưa ra các tuyên bố sai sự thật để nhận tiền chi trả
- **Gian lận ngân hàng:** sử dụng thông tin thẻ bị đánh cắp hoặc thông tin giả mạo để truy cập vào tài khoản của người khác.
- **Gian lận kinh doanh:** chẳng hạn như hóa đơn giả, gian lận kế toán hoặc lạm dụng quỹ công ty

Các hình phạt

Tiền phạt: dao động từ hàng trăm đến hàng nghìn bảng

Lệnh lao động công ích: bao gồm công việc không được trả lương và giám sát

Hoàn trả tiền hoặc hàng hóa bị đánh cắp

Án tù: các hành vi gian lận nghiêm trọng hơn hoặc mang tính lặp lại có thể dẫn đến án tù (lên tới 10 năm hoặc hơn trong một số trường hợp).

Tội phạm mạng

Tội phạm có thể lợi dụng Internet và công nghệ thông tin. Việc ngăn chặn tội phạm mạng chiếm đoạt tài khoản, dữ liệu và thiết bị của chúng ta trở nên quan trọng hơn bao giờ hết. Điều này bao gồm từ ngân hàng trực tuyến và mua sắm, cho đến email và mạng xã hội. Lừa đảo và gian lận là những tội phạm trong đó sự dối trá được sử dụng để trục lợi cá nhân. Việc này thường được thực hiện nhằm thu lợi tài chính hoặc lấy cắp thông tin cá nhân.

Bằng cách nắm bắt các động cơ và dấu hiệu của những chiêu trò lừa đảo khác nhau, bạn có thể bảo vệ thông tin cá nhân của mình khỏi những kẻ lừa đảo thường hoạt động xuyên biên giới quốc tế.

Những kẻ tội phạm đứng sau các vụ lừa đảo này không hề phân biệt đối xử; chúng sẽ nhắm vào bất kỳ ai và hoàn toàn coi thường những tác động hay hậu quả gây ra.

Hãy nhớ rằng, nếu có điều gì đó có vẻ không ổn, thì có lẽ nó thực sự không ổn.

Mọi hành vi lừa đảo hoặc gian lận cần được trình báo với cảnh sát qua số điện thoại 101.

Email lừa đảo

Các email lừa đảo được thiết kế nhằm khiến bạn nhấp vào một liên kết không đáng tin cậy, chuyển tiền hoặc chia sẻ thông tin cá nhân.

Chúng có thể nghe có vẻ khẩn cấp và chứa đựng những lời đe dọa. Hãy luôn kiểm tra kỹ thông tin liên hệ của họ, đồng thời cảnh giác với các số điện thoại và địa chỉ email lạ. Đừng nhấp vào các liên kết từ những người mà bạn không quen biết.

Các dấu hiệu cần lưu ý bao gồm:

- Email này không sử dụng tên của bạn, vì họ thực sự không biết bạn là ai.
- Lỗi chính tả và ngữ pháp
- Hình ảnh hoặc thiết kế trông quen thuộc, nhưng lại mang lại cảm giác không hoàn toàn đúng.
- Một địa chỉ email bất thường, trông tương tự nhưng không hoàn toàn trùng khớp với địa chỉ chính thức của công ty.
- Khuyến khích họ nhấp vào một liên kết không xác định. Nếu bạn không chắc chắn, đừng nhấp vào liên kết; hãy truy cập trực tiếp vào trang web của tổ chức đó.

Bạn có thể chuyển tiếp bất kỳ email đáng ngờ nào đến report@phishing.gov.uk. Trung tâm An ninh mạng Quốc gia - [NCSC.GOV.UK](https://www.ncsc.gov.uk) khi đó sẽ điều tra việc đó..

Các luật liên quan đến động vật

Đạo luật về chó (Bảo vệ Gia súc) (Sửa đổi) (Scotland) năm 2021

Đạo luật này tăng cường bảo vệ vật nuôi trên đất nông nghiệp.

- Đạo luật này, có hiệu lực từ ngày 5 tháng 11 năm 2021, quy định việc chó gây hại hoặc gây hoảng sợ cho gia súc là hành vi bất hợp pháp.
- Pháp luật định nghĩa “vật nuôi” theo phạm vi rộng, bao gồm các loài động vật như cừu, bò, dê, ngựa, lợn, lạc đà alpaca, hươu, đà điểu và nhiều loài chim săn khác nhau.
- Theo luật này, nếu một con chó đuổi bắt hoặc gây hoảng loạn cho những loài động vật này, dẫn đến các vấn đề như sảy thai do căng thẳng, thì hành vi đó bị coi là một vi phạm.

- Các hình phạt đối với những hành vi như vậy rất nghiêm trọng, với mức phạt tiền lên tới 40.000 bảng Anh hoặc phạt tù tới một năm. Ngoài ra, những người vi phạm có thể phải đối mặt với các hạn chế về việc sở hữu chó hoặc tiếp cận đất nông nghiệp.
- Hiện nay, cảnh sát có thẩm quyền tịch thu chó từ bất cứ đâu trong khuôn viên trang trại, chứ không chỉ tại nơi xảy ra vụ việc, nhằm thu thập bằng chứng.
- Họ cũng có thể sắp xếp việc khám thú y và xét nghiệm đối với những chú chó có liên quan.

Tại Scotland, việc dẫn một số giống chó nhất định, bao gồm cả chó XL Bully, ra nơi công cộng mà không đeo rọ mõm và dây dắt là hành vi trái pháp luật. Việc mua bán, tặng, nhân giống, bỏ rơi hoặc quảng cáo loại chó này cũng là hành vi vi phạm pháp luật.

Kể từ ngày 31 tháng 7 năm 2024, việc sở hữu chó XL Bully đã trở thành bất hợp pháp, trừ phi bạn có giấy phép đặc biệt, giấy phép này chỉ có thể được cấp nếu bạn nộp đơn trước thời hạn chót. Sau ngày đó, cách duy nhất để được cấp phép sở hữu là thông qua lệnh của tòa án.

Các yêu cầu khi sở hữu chó XL Bully

- Nếu bạn có (hoặc đã từng có) giấy chứng nhận miễn trừ hợp lệ, bạn phải:
- Giữ chó tại địa chỉ đã đăng ký (di chuyển tạm thời tối đa 30 ngày/năm).
- Đeo rọ mõm và dùng dây dắt tại bất kỳ nơi công cộng nào, bao gồm cả bên trong xe ô tô.
- Gắn vi mạch, triệt sản và nuôi nhốt an toàn tại nhà.
- Duy trì bảo hiểm trách nhiệm công cộng đối với bên thứ ba.
- Theo yêu cầu, vui lòng cung cấp giấy chứng nhận và bảo hiểm, đồng thời cho phép đọc chip điện tử trong vòng 5 ngày.
- Các hình phạt đối với hành vi không tuân thủ: phạt tiền lên tới 5.000 bảng Anh, phạt tù lên tới 6 tháng, hoặc cả hai.

Yêu cầu thông tin: xlbullydogenquiries@gov.scot

Cán bộ thực thi pháp luật

Cảnh sát

Vai trò chính

Giữ an toàn cho người dân, phòng ngừa và điều tra tội phạm.

Họ làm việc cho ai

Cảnh sát địa phương hoặc quốc gia (ví dụ: Cảnh sát Scotland)

Giải quyết các vấn đề nhập cư?

KHÔNG – đó không phải là việc của họ. Cảnh sát có thể kiểm tra tình trạng nhập cư của bạn, nhưng sẽ không thực hiện việc này một cách thường xuyên.

Đồng phục

Đồng phục đen với áo khoác vàng (Cảnh sát Scotland), huy hiệu cảnh sát.

Bạn có thể nói chuyện với họ một cách an toàn không?

CÓ. Bạn có thể nói chuyện với cảnh sát mà không cần lo sợ về các vấn đề liên quan đến tội phạm, an toàn hoặc các tình huống khẩn cấp.

Khi nào bạn gặp họ?

Báo cáo tội phạm, các trường hợp khẩn cấp (ví dụ: 999), các vấn đề về an toàn, bạo lực gia đình, tội phạm do thù ghét, v.v.

Họ có được phép trục xuất người không?

KHÔNG. Cảnh sát không trục xuất hay quyết định tình trạng nhập cư.

Họ có thể vào nhà bạn không?

Chỉ khi có sự cho phép, vì lý do an toàn, hoặc theo lệnh của tòa án.

Cán bộ Nhập cư

Vai trò chính

Để thực thi các luật nhập cư (ví dụ: thị thực, yêu cầu tị nạn, trục xuất)

Họ làm việc cho ai

Chính phủ Vương quốc Anh – Bộ Nội vụ (Thực thi nhập cư)

Giải quyết các vấn đề nhập cư?

CÓ – đó là công việc của họ. Họ có thể kiểm tra giấy tờ nhập cư hoặc thực hiện việc trục xuất.

Đồng phục

Trang phục thường dân hoặc áo khoác đen có dòng chữ “Immigration Enforcement” (Thực thi nhập cư).

Bạn có thể nói chuyện với họ một cách an toàn không?

Bạn có thể trao đổi với họ khi có sự hỗ trợ pháp lý nếu được yêu cầu, nhưng bạn không bắt buộc phải nói chuyện khi chưa có lời khuyên.

Khi nào bạn gặp họ?

Tại các điểm kiểm tra thị thực, phỏng vấn xin tị nạn, các buổi làm việc với Bộ Nội vụ, hoặc các điểm kiểm tra biên giới.

Họ có được phép trục xuất người không?

CÓ. Chỉ các viên chức nhập cư mới có thể khởi xướng hoặc thực hiện việc trục xuất.

Họ có thể vào nhà bạn không?

Chỉ khi có lệnh hoặc khi các thẩm quyền pháp lý cụ thể được áp dụng.

Bạn cần giúp đỡ ngay bây giờ?

Nếu bạn hoặc người quen đang gặp nguy hiểm hoặc cần giúp đỡ khẩn cấp, hãy gọi số 999.

Đối với các trường hợp không khẩn cấp, hãy gọi cho Cảnh sát Scotland theo số 101 hoặc liên hệ với một tổ chức hỗ trợ được liệt kê dưới đây:

Victim Support Scotland

[0800 160 1985](tel:08001601985)

www.victimsupport.scot

Samaritans

[116 123](tel:116123)

www.samaritans.org

Scottish Women's Aid

[0800 027 1234](tel:08000271234)

www.womensaid.scot

Childline

[0800 1111](tel:08001111)

www.childline.org.uk

Trafficking Awareness Raising Allianc (Liên minh Nâng cao Nhận thức về Buôn bán Người, TARA)

0141 276 7724 (24/7)

www.communitysafetyglasgow.org.uk

Migrant Help (Tổ chức Hỗ trợ Người nhập cư)

Trang web: www.migranthelpuk.org

Đường dây hỗ trợ: **0808 8010 503 (24/7)**

Hỗ trợ các nạn nhân của chế độ nô lệ hiện đại và nạn buôn người, cung cấp tư vấn, nơi cư trú an toàn, cũng như hỗ trợ về vấn đề nhập cư và phục hồi.

National Ugly Mugs (NUM)

Trang web: www.uglymugs.org

Hỗ trợ người lao động tình dục thông qua việc chia sẻ cảnh báo về những cá nhân nguy hiểm, đồng thời cung cấp quyền tiếp cận các công cụ an toàn, hệ thống báo cáo và sự hỗ trợ về mặt tinh thần.

Rape Crisis Scotland

Trang web: www.rapecrisisscotland.org.uk

Đường dây trợ giúp: **08088 01 03 02** (Hàng ngày, 6 giờ tối – 12 giờ đêm)

Cung cấp sự hỗ trợ cho bất kỳ ai bị ảnh hưởng bởi bạo lực tình dục, bao gồm cả những người từng trải qua tình trạng bóc lột tình dục.

Scottish Women's Aid

Trang web: www.womensaid.scot

Hỗ trợ phụ nữ, trẻ em và thanh thiếu niên đang chịu đựng bạo lực gia đình, bao gồm cả những người liên quan đến mại dâm hoặc nạn buôn người.

Guardianship Scotland

Trang web: www.aberlour.org.uk/get-help/guardianship-scotland

Debt Advice

Trang web: www.stepchange.org

Đường dây trợ giúp: 0800 138 111

Thứ Hai đến Thứ Sáu: 8 giờ sáng – 8 giờ tối; Thứ Bảy: 9 giờ sáng – 2 giờ chiều.

LGBT+ Helpline Scotland

Trang web: www.lgbthealth.org.uk

Email: helpline@lgbthealth.org.uk

Đường dây trợ giúp: 08000 464 7000

Thứ Ba, Thứ Tư, Thứ Năm (12 giờ trưa – 9 giờ tối), Chủ Nhật (1 giờ chiều – 6 giờ chiều)

Money Advice Scotland

Trang web: www.moneyadvicescotland.org.uk

Email: info@moneyadvicescotland.org.uk

Sextortion (Báo cáo của bên thứ ba)

Trang web: www.crimestoppers-uk.org

www.crimestoppers-uk.org/fearless

Đường dây trợ giúp: **0800 555 111**

Các trang web báo cáo của bên thứ ba

Các nạn nhân hoặc nhân chứng cảm thấy không thoải mái khi liên hệ trực tiếp với cảnh sát có thể sử dụng trang web báo cáo thông qua bên thứ ba; trang web này cho phép các cá nhân báo cáo các tội phạm hoặc sự cố do thù ghét thông qua một tổ chức độc lập. Bạn có thể tìm thêm thông tin và danh sách các trung tâm báo cáo bên thứ ba được phê duyệt trên trang web. **Trang web của Cảnh sát Scotland:** www.scotland.police.uk

Báo cáo tội phạm ẩn danh 100%

Crimestoppers là một tổ chức từ thiện độc lập cho phép bạn chia sẻ thông tin về tội phạm mà không ai có thể nhận diện được bạn. Họ không thể theo dõi địa chỉ IP, số điện thoại hay bất kỳ thông tin liên hệ nào khác của bạn.

Bạn có thể báo cáo trực tuyến tại www.crimestoppers-uk.org hoặc bằng cách gọi 0800 555 111. Tổ chức từ thiện này cũng cung cấp dịch vụ đa ngôn ngữ, nghĩa là bạn có thể báo cáo qua điện thoại hoặc trực tuyến bằng hơn 140 ngôn ngữ, kèm theo dịch thuật.

Người trẻ cũng có thể nhận lời khuyên và báo cáo ẩn danh thông qua dịch vụ dành cho thanh thiếu niên của tổ chức từ thiện: www.fearless.org hoặc bằng cách gọi **0800 555 111**.

#MakeaDifference

Để biết thêm thông tin về Luật Scotland, vui lòng truy cập:

www.nclanarkshire.ac.uk/scotslaw

Tuyên bố miễn trừ trách nhiệm pháp lý

Thông tin trong tập sách này chỉ nhằm mục đích tham khảo chung và không phải là một tuyên bố chi tiết về pháp luật. Scotland có hệ thống pháp luật độc lập riêng, và các luật lệ tại Scotland thường có thể khác biệt so với những khu vực khác của Vương quốc Anh. Nếu bạn cần tư vấn pháp lý, bạn phải luôn liên hệ với một luật sư hoặc Văn phòng Tư vấn Công dân tại Scotland.

Xin lưu ý: Thông tin trong ấn phẩm này chính xác tại thời điểm in.

© New College Lanarkshire 2026

Số đăng ký tổ chức từ thiện: SC021206